

Dünya

Ne Konuşuyor?

1-15 Ekim 2025 | YIL: 4 / SAYI: 89

Filistin'de Barış Anlaşması
ABD, Katar, Türkiye ve Mısır
Tarafından İmzalandı

Asya Doları Olan Bağımlılığını
Nasıl Azaltabilir?

Birleşik Krallık'ın Dijital
Hastane Planı

YÖNETİCİ ÖZETİ

- IFO Enstitüsü'nün son araştırmasına göre, Almanya ekonomisinde son 50 yıldır gözlemlenen büyümedeki yavaşlamanın temel nedeni sanayi sektöründeki performans kaybıdır. Özellikle otomotiv, makine ve genel endüstri alanlarındaki durgunluk, büyüme oranlarının 1970'lerdeki %3 seviyesinden Covid-19 öncesinde %1,5'e gerilemesine yol açmıştır. Araştırma, bu trendin devam ederek büyümenin daha da zayıflayabileceğini ve demografik bozulmanın işgücü sıkıntısını artırarak ekonomik sorunları derinleştireceğini ortaya koymakta.
- ABD Başkanı Trump'ın ikinci döneminde uygulamaya koyduğu gümrük tarifeleri; Çin, Kanada, Meksika gibi ülkeleri ve özellikle çelik, alüminyum ile otomotiv sektörlerini hedef alarak, GATT ve DTÖ temelli çok taraflı küresel ticaret sistemini tehdit etmekte. ABD'nin bu kurallardan sapması, küresel ticarete belirsizliği artırmakta; yatırım, üretim ve tüketim üzerinde olumsuz etkiler oluşturarak ekonomik büyümeyi kısıtlayabilecek sonuçlar doğurmaktadır. Her ne kadar bu politikalar ticaret açığını azaltmak ve ekonomik güvenliği artırmak gibi hedeflerle gerekçelendirilse de Japonya gibi ülkelerin ikili müzakerelerle sürece dahil olması ve küresel ticaretin sürdürülebilirliğine katkı sunması kritik önem taşımakta.
- Mısır'ın Şarm el-Şeyh kentinde düzenlenen Barış Konferansı'nda, ABD, Katar, Türkiye ve Mısır'ın öncülüğünde İsrail ile Hamas arasında ateşkes ve barış anlaşması imzalandı. Konferansa katılmadan önce İsrail Parlamentosu'nda konuşan ABD Başkanı Trump, anlaşmanın imzalanmasında aktif rol oynadı ve süreci "Ortadoğu için tarihi bir gün" olarak tanımladı. Mısır Cumhurbaşkanı Sisi, Trump'ı bölgeye barışı getirebilecek tek lider olarak nitelendirirken, anlaşma kapsamında süreci denetlemek üzere Mısır'ın dahil olduğu bir "Barış Konseyi" kurulması kararlaştırıldı.
- Google, Hindistan'ın Andhra Pradesh eyaletinde yapay zekâ veri merkezi kurmak için 15 milyar dolarlık şimdiye kadarki en büyük yatırımını yapacak. Veri merkezi beş yıl içinde tamamlanacak ve Google'ın küresel yapay zekâ veri merkezleri ağıyla entegre çalışacak. Bu yatırım kapsamında 188.000 kişiye istihdam sağlanması bekleniyor. Google, küresel veri kapasitesini artırmak için bu yıl toplam 85 milyar dolar yatırım taahhüdünde bulundu.

- Fransa Cumhurbaşkanı Macron, istifa eden Başbakan Sebastien Lecornu'yu yeniden görevlendirerek kendisinden siyasi krizi aşacak bir hükümet kurmasını ve bütçe hazırlıklarını yürütmesini istedi. Lecornu'nun istifası, yeni hükümetteki iç çekişmelerin yanı sıra artan borç yükü ve ekonomik zorlukların neden olduğu siyasi gerilimi yansıtıyor. Fransa'nın kamu borcu GSYH'nin %114'üne ulaşırken, yoksulluk oranı da %15,4 ile rekor kırdı. Muhalefet partileri ya yeni seçim ya da Macron'un istifasını talep ederken, emeklilik yaşını 64'e çıkaran tartışmalı reformun iptali de siyasi çözüm için bir seçenek olarak değerlendiriliyor.
- İsrail-Filistin savaşında iki yıl içinde artan şiddet, on binlerce Filistinlinin ölümü ve altyapının yıkımıyla sonuçlandı; özellikle çocuklarda ölüm oranı 2023'te önceki yıla göre dokuz kat arttı. Saldırıları, tıbbi yardım ve malzeme engelleri, açlık ve yetersiz beslenme gibi sorunları derinleştirirken, insani yardım girişimleri İsrail tarafından engellendi ve bölge uzun süre elektrik, su ve sağlık hizmetlerinden mahrum kaldı. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre Gazze'de hastanelerin büyük çoğunluğu işlevsiz kalırken, on binlerce kişi yaralandı, binlerce sağlık çalışanı hayatını kaybetti ve kıtlık tehlikesi ciddi boyutlara ulaştı.
- AB'nin 2050 iklim nötr hedefi doğrultusunda elektrikli araçlara geçiş hız kazansa da 2024'te tescil sayısındaki düşüş ve yüksek maliyetler sürece dair endişeleri artırmakta. Pil üretiminde Çin'e kıyasla %20 daha yüksek maliyetler, tedarik zinciri sorunları ve tüketici beklentilerinin üzerindeki satış fiyatları dönüşümün önündeki başlıca engeller. AB'nin rekabet gücünü ve istihdamını koruyabilmesi için yerli üretim, pil yatırımları ve kritik minerallere erişim konularında hızlı ve kapsamlı adımlar atması gerekmektedir.
- Birleşik Krallık, NHS (Ulusal Sağlık Hizmetleri) sistemi üzerindeki yoğunluğu azaltmak amacıyla 2027 itibarıyla 8,5 milyon hastaya çevrimiçi randevu sunmayı hedefleyen "Dijital Hastane" projesini duyurdu. Bu sistem, acil olmayan hastalar için uzun bekleme sürelerini azaltmayı amaçlıyor. Ancak uzmanlar, dijital hizmetlere erişemeyen hastalar ve nitelikli personel ihtiyacı konusunda endişeli. Dijital hastane kapsamında randevu sonrası gerekli test ve tetkikler yerel sağlık merkezlerinde yapılacaktır.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Ekim 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Trump ABD Borcunu Kripto Varlıklarla Bitirmeyi Planlıyor / Malaysia Businesses (Malezya)	1
2. Alman Sanayisinin Zayıf Performansı Uzun Vadeli Büyümeyi Yavaşlattı / IFO Institute (Almanya).....	2
3. Rusya Dış Ticaretini Büyük Ölçüde Çin'e Kaydırıyor / The Vienna Institute for International Economic Studies (Avusturya)	3
4. Asya Doları Olan Bağımlılığını Nasıl Azaltabilir? / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya).....	5
5. ABD ve Bangladeş İlişkileri: Limanlar, Güç ve Ortaklıklar / Observer Research Foundation (Hindistan)	6
6. Otomotiv Endüstrisi: Refahın İtici Gücü / Friedrich Naumann Foundation (Almanya)	8
7. Trump'ın Tarifeleri ve Küresel Ticaret Sisteminin Çökme İhtimali / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)	10
8. Küresel Büyüme: Jeopolitik Çekişmeler ve Artan Riskler / Peterson Institute for International Economics (ABD).....	11
B. POLİTİKA	13
1. Büyük Silah İhracatçıları Filistin'deki Savaşa Nasıl Cevap Verdi? / Stockholm International Peace Research Institute (İsveç)	13
2. Güç Aracılığıyla Barış: AB'nin Caydırıcılık İçin Füze İhtiyacı / Bruegel (Belçika)	14
3. Türkiye – Suriye İlişkileri: Uzun dönem İş Birliğinin Çıktıları / Italian Institute for International Political Studies (İtalya).....	16
4. Macron İstifa Eden Lecornu'yu Yeniden Başbakan Olarak Atadı / NPR (ABD).....	18
5. Yeni Bir Afgan Savaşı / Observer Research Foundation (Hindistan)	19
6. Filistin'de Barış Anlaşması ABD, Katar, Türkiye ve Mısır Tarafından İmzalandı / I24 News (İsrail)	21

C. ÇEVRE.....	23
1. FAO Gıda Fiyat Endeksi Eylül Ayında Düşüş Gösterdi / Food and Agriculture Organization of the United Nations (İtalya)	23
2. AB ve Elektrikli Araçlar / Centre for European Policy Studies (Belçika)	24
3. Tedarik Zincirleri Aşırı Hava Koşulları Nedeniyle Tehlike Altında / KIEL Institute (Almanya).....	26
4. 2025 Yılında Fransa'nın Sera Gazı Emisyonları %2,4 Düşecek / Rexecode (Fransa) ..	26
5. AB'de Hidrojen Üretimi Gemiyle İthal Etmekten Daha Ucuz / Institute of Energy Economics at the University of Cologne (Almanya)	27
D. SOSYAL.....	29
1. Birleşik Krallık'ın Dijital Hastane Planı / The Register (Birleşik Krallık)	29
2. Çin Yurt Dışından Yabancı Yetenekleri Çekmek İçin Yeni Bir Vize Programı Başlattı / Asia Pacific Foundation of Canada (Kanada)	29
3. İsrail-Filistin Savaşında Geçen İki Yılın Sağlık Verileri / Council on Foreign Relations (ABD)	31
E. TEKNOLOJİ.....	33
1. Tiktok'un Satışı Müttefikleri Tedirgin Ediyor / Chatham House (Birleşik Krallık).....	33
2. Google Hindistan'da 15 Milyar Dolarlık Yapay Zekâ Veri Merkezi Yatırımı Yapacak / Reuters (Birleşik Krallık).....	34
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	36

A. EKONOMİ

1. Trump ABD Borcunu Kripto Varlıklarla Bitirmeyi Planlıyor / Malaysia Businesses (Malezya)

2025 yılının başlarında ortaya çıkan “Trump ABD’nin 35 trilyon dolarlık borcunu kripto para ile silecek” söylentisi günümüzde konuşulmaya devam ediyor. İlk başta birçok ekonomist bunun siyasi bir komedi olduğunu savunurken, Trump’ın Stratejik Bitcoin Rezervi ve stablecoinleri düzenleyen GENIUS Yasası’nı uygulamaya koyması söylentinin doğru olma ihtimalini güçlendirdi. Bu dijital varlık politikaları ileride daha büyük adımların atılacağını gösteren ilk emareler olabilir mi?

Trump’ın ilk adımı 2025 yılı mart ayında ABD Stratejik Bitcoin Rezervini oluşturan yürütme emrini onaylamasıyla başladı. Bu rezerv sayesinde kriminal suçlardan ve davalardan elde edilen milyarlarca dolarlık kripto paraların rezervlerde tutulmasının önü açıldı.

Trump’ın kripto paralar ile ABD borçlarını silme iddiası Rusya Cumhurbaşkanı Danışmanı Anton Kobyakov tarafından ortaya atıldı. Kobyakov, ABD’nin borcunun bir kısmını bitirmek için altın ve kripto para piyasalarını manipüle edeceğini söylemişti. Kobyakov’un iddialarını doğrulayacak resmi bir belge olmasa da birçok çevrede derin bir korkuya neden oldu.

Ancak iddialar doğru ise bu plan büyük engeller ile karşı karşıya. Yasal engel açısından Kongre federal borçlanmayı kontrol eder ve olası bir tek taraflı dönüşüm anayasal yetkileri ihlal eder. Kripto para piyasası ölçek bakımından 35 trilyondan oldukça küçüktür. Trump’ın planı gerçekleşir ise küresel çapta dolara olan güven çökebilir ve ABD’nin küresel liderliği ciddi şekilde zarar görebilir.

Trump’ın kripto planı gerçek olmasa bile küresel ekonomi ABD’nin borcunu dolar sistemi ile sübvansede ediyor. FED’in faizleri düşük tutması veya para basması durumunda doların denizaşırı ülkelerde kullanımı artıyor ve o bölgelerde enflasyon ve varlık balonunu

yükseltiyor. Tersi durumda FED'in faizleri artırması doları ABD'ye geri getirir ve yerel para birimleri değer kaybederken dış borç maliyetleri önemli ölçüde artar.

Peki Trump'ın bu planı gerçek olursa neler olabilir? İlk aşamada ABD tahvillerinin küçük kısmı bile kripto varlıklara dönüşse bu durum altın ve Bitcoin fiyatlarını sıçratır. BRICS ülke grupları ticari faaliyetlerde kendi yerel para birimini kullanarak bu olgunun genişleyip yayılmasına neden olabilir. Diğer tarafta küresel para sistemi üç bölgeye ayrılabilir;

1. Kripto dolar varlıkları üzerinden sistemi çeviren ABD bloğu,
2. Emtia ve altına bağlı enstrümanları destekleyen BRICS bloğu,
3. Gelişmekte olan ülkelerin iki blok arasında denge kurması.

Kaynak: Freepik

Erişim: <https://madeinmalaysia.com.my/trump-erase-us-debt-with-crypto-brics-dedollarisation/>

Anahtar Kelimeler: Trump, Kripto, Dolar.

2. Alman Sanayisinin Zayıf Performansı Uzun Vadeli Büyümeyi Yavaşlattı / IFO Institute (Almanya)

IFO Enstitüsü'nün yaptığı son araştırmaya göre Almanya ekonomisindeki büyümenin özellikle son 50 yıllık dönemde yavaşlamasının en büyük nedeninin sanayideki zayıflayan performans olduğu ortaya çıktı. IFO Enstitüsü ekonomi araştırmacısı Robert Lehmann,

ülke ekonomisindeki yavaşlamanın başlıca sorumlusunun otomotiv, makine ve endüstri sektörleri olduğunu dile getirdi.

Alman ekonomisindeki büyüme özellikle son 50 yılda önemli ölçüde yavaşladı. 1970’li yıllarda ekonomik büyüme %3 seviyesinde iken, Covid-19 pandemisi öncesinde %1,5 seviyelerindeydi. Büyümede yaşanan düşüşün sebebi büyük ölçüde sanayi sektöründeki yavaşlamaya bağlanıyor.

Araştırmacılara göre Almanya’daki ekonomik büyümenin önümüzdeki yıllarda daha da zayıflaması hatta durma noktasına gelmesi bekleniyor. Ayrıca, ülkedeki demografik yapının giderek kötüleşmesinin mevcut ekonomik sorunların artmasına ve işçi sıkıntısı yaşanmasına sebep olacağı öngörülüyor.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/press-release/2025-10-02/weakness-industry-has-slowed-long-term-growth>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Ekonomi, Büyüme.

3. Rusya Dış Ticaretini Büyük Ölçüde Çin’e Kaydırıyor / The Vienna Institute for International Economic Studies (Avusturya)

Ukrayna Savaşı’nın yanı sıra Batı yaptırımlarına maruz kalan Rusya dış ticaretini yeniden şekillendirirken, AB’nin yerini alan Çin Rusya’nın önemli ticaret ortağı haline geldi. Ukrayna Savaşı başlamadan önce Rus ihracatının yaklaşık yarısı AB’ye gitmekteydi. Ancak 2025 yılının ortalarında AB’nin payı %8’e kadar geriledi. Benzer şekilde Rusya’nın AB’den ithalatı da ciddi miktarda azaldı. Ticaret verileri, yaptırımların Rusya dış ticaretini önemli ölçüde değiştirdiğini ve bu durumdan hem ekonomik hem de jeopolitik açıdan en çok faydalanan ülkenin Çin olduğunu ortaya koydu.

Batı yaptırımlarına katılmayan ülkeler Rusya’nın dış ticaretindeki değişimlerden büyük ölçüde faydalandı (Çin, Hindistan ve Türkiye). Çin, Rus ihracatının yaklaşık %30’unu, ithalatının ise %35’ini tek başına karşılarken bu oranlar Ukrayna Savaşı öncesinde sırasıyla %16 ve %30 seviyesindeydi. Hindistan ve Çin, Rus petrolünün en büyük alıcıları

haline geldi. Uzmanlar, son üç yılda Rus savunma sanayisinin ihtiyaç duyduğu bilgisayar çipleri ve elektronik bileşenlerin %80 ila %90'ının Hong Kong ve Çin'den temin edildiğini iddia ediyorlar.

Batı'nın Rusya'ya yönelik yaptırımları Rusya'yı Çin'e yöneltirken, Kremlin için birçok riski de ortaya çıkardı. Uzmanlar, özellikle ara mallar ve yatırım mallarında Çin'in AB'nin yerini tutamayacağını belirtiyor. Örneğin; gelişmiş endüstriyel makineler, yüksek performanslı yarı iletkenler, özel petrol ve doğal gaz çıkartma ekipmanları ve uçak motorları için yedek parçalar. Ayrıca, Çin'in Rusya'ya doğrudan yatırımları oldukça düşük seviyede kalırken bu durum Rus ekonomisinin büyüme beklentilerini zayıflatıyor.

Çin Rusya'dan büyük ölçüde fayda sağlarken Rusya ticari ilişkilerde oldukça geride kalıyor. Nitekim, Çin'in 2024 yılında en büyük ticaret ortakları arasında Rusya sekizinci sırada yer aldı. Çin'in Rusya'dan önce gelen önemli ticaret partnerleri ise sırasıyla şu şekilde; AB, ABD, Güney Kore, Hong Kong, Japan, Tayvan ve Vietnam.

Kaynak: Oleg Elkov

Erişim: <https://wiiw.ac.at/russia-is-shifting-its-foreign-trade-massively-towards-china-n-695.html>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Çin, Ticaret.

4. Asya Doları Olan Bağımlılığını Nasıl Azaltabilir? / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)

Dolar, küresel ticarete rezerv para birimi olarak hakimiyetini sürdürürken son dönemde Trump'ın doları bir silah olarak kullanma politikalarıyla bu statüyü koruyup koruyamayacağı önemli bir soru olarak gündeme geliyor. ABD'ye rakip ülkeler doların yerini almayı umarken asıl zorluk Asya ekonomilerinin dolara olan yoğun bağımlılığı ve kırılgan yapısıdır. Günümüzde hiçbir para birimi doların sağladığı güvenilirlik ve küresel erişimiyle rekabet edecek düzeyde değil. Uzmanlar, yakın vadede doların uluslararası hakimiyetinin azalmasını pek olası görmüyorlar.

Mevcut durum ASEAN +3 ülkeleri (Çin, Japonya ve Güney Kore) için pek iyi görünmüyor. Bu ülkelerin uzun yıllardır dolara bağımlı olmaları ABD para politikasındaki değişikliklere ve küresel finansal şoklara karşı savunmasız kalmalarına neden oldu. Asyalı politikacılar derin bölgesel iş birliği yaparak finansal dayanıklılıklarını üst seviyeye çıkartmak için çaba sarfetmelidir. Alternatif veya rakip para birimine geçmekten ziyade riskleri azaltan ve stratejik özgürlük sağlayan pragmatik önemlerin alınması gerekmektedir.

Kaynak: Pvproductions

Asya bölgesinde özellikle Tayland ve Güney Kore'de, Çin ve ASEAN ülkeleri ile yapılan ticaretin %70'inden fazlası dolar üzerinden faturalandırılırken, gelişmekte olan ülkeler için dolar varlıklar eşsiz likidite ve güvenilirlik sağlıyor. ASEAN +3 ülke yöneticileri yüksek FED faizlerinin ülke ekonomisine verdiği zararlardan dolayı mevcut riskleri azaltma adına

geniş çaplı döviz rezervi tutuyorlar. 1997 Asya mali krizi sonrasında düşünülen Asya ortak para birimi fikri kıtadaki çeşitli siyasi yapı, ekonomi ve kültür nedeniyle imkânsız görülerek rafa kaldırıldı.

Dolar ile ilgili yaşanabilecek şoklara karşı korunmak ve riskleri azaltma adına alınabilecek önlemler şu şekilde sıralandı;

1. Ticaret ve yatırımlarda yerel para birimiyle yapılan ödemelerin genişletilmesi,
2. Asyalı politika yapıcıların Asya para birimlerinin uluslararası işlemlerde kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütmeli,
3. Finansal platformları standart hale getirerek ödeme ve takas sistemlerinin entegre şekilde çalışması desteklenmeli.

Erişim: <https://www.rieti.go.jp/en/papers/contribution/ito-hiroyuki/07.html>

Anahtar Kelimeler: Asya, Dolar, Ekonomi.

5. ABD ve Bangladeş İlişkileri: Limanlar, Güç ve Ortaklıklar / Observer Research Foundation (Hindistan)

ABD, Dörtlü Güvenlik Diyalogu (Quad) ile Bangladeş'te yeni bir liman inşa etmeyi planlıyor. 2025 yılı Ekim ayında ilk temellerin atılması planlanırken, limanın inşasıyla beraber Dörtlü Güvenlik Diyalogu'nun deniz yolu bağlantıları, lojistik direnci ve Asya Pasifik'teki altyapılarının kalitesi önemli ölçüde gelişecek. Quad'ın burada yeni bir liman inşa etme planı ortak çıkarlara hizmet ederken özellikle büyük güçlerin Bengal Körfezinde rekabeti artırdığı dönemde ABD'nin ulusal çıkarlarını temsil ediyor.

Bengal Körfezi, kıyı ülkelerinde yaşanan ekonomik liberalleşme, Çin'in Körfez'deki varlığını artırması ve ortaya çıkan Hint-Pasifik konseptiyle stratejik önem kazandı. Tüm bunlara ek olarak Körfez, önemli deniz iletişim yollarının geçtiği, enerji ticareti ve diğer önemli kaynaklar için kritik öneme sahip Malakka Boğazı gibi önemli geçiş noktalarına yakın olmasıyla önemini artırdı. Gelecekte enerji arzında yaşanabilecek sıkıntılar ve bu bölgede yer alan hidrokarbon rezervleri Çin, ABD, Japonya ve diğer güçleri bu bölgeye

çekiyor. Körfez ülkeleri için yüksek verimli liman altyapısı olmazsa olmaz bir unsur. Bu ülkeler yapacakları ithalatta ve ihracatta deniz taşımacılığına önemli ölçüde bağımlıdır. Deniz taşımacılığı malların %80'inden fazlasını deniz yoluyla taşıyarak küresel ticaretin bel kemiğini oluşturur.

Ülkeler, verimli limanları inşa etmede hem teknik bilgi hem de ekonomik açıdan yetersiz olmaları sebebiyle dış yardımlara veya yabancı ortaklara ihtiyaç duyuyorlar. Yatırım yapan ülkeler için limanlar, endüstriyel kalkınmayı teşvik etme, enerji ve ticareti güvence altına alma ve yabancı bir ekonomiye giriş noktasıdır.

Kaynak: ORF

Bengal Körfezinde kritik konuma sahip Bangladeş; Myanmar, Hindistan, Nepal ve Butan'a yakınlığı ile eşsiz coğrafi avantaja sahiptir. Ülkede deniz ticaretinin %90'ından fazlasını karşılayan Chattogram Limanı, önemli ölçüde Çin yatırımlarından faydalanmakta. Çin ve Hindistan, ülkenin ikinci büyük limanı olan Mongla Limanı'nda hisse sahibidirler. Ayrıca Japonya, Matarbari'deki derin deniz liman projesini

geliştirmektedir. ABD ise Bengal Körfezi'nde liman yatırımı olmayan tek güç olarak karşımıza çıkıyor. Bunun en büyük nedeni ise ABD'nin liman yatırımından ziyade diplomasi ve güvenlik kanallarını kullanıyor olmasıdır. ABD dış yardımlarının durdurulması Bangladeş'te birçok kalkınma projesinin durmasına neden olurken, ülke gelişiminde ABD ile iyi ilişkilerin yürütülmesi Bangladeş için hayati önem taşıyor.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/us-bangladesh-ties-ports-power-and-partnerships>

Anahtar Kelimeler: ABD, Bangladeş, Yatırım.

6. Otomotiv Endüstrisi: Refahın İtici Gücü / Friedrich Naumann Foundation (Almanya)

Alman otomotiv endüstrisi ülke ekonomisinin en önemli sektörlerinden birisi olurken aynı zamanda istihdam, inovasyon ve refahın da ana güç kaynağından birisidir. Ülkede yaklaşık 780.000 istihdam doğrudan otomotiv sektörüne bağlıdır ve toplam GSYH'nin %10'unu oluştururken milyarlarca avroluk vergi ve sosyal katkı sağlamaktadır. Otomotiv sektöründe yaşanan her zorluk doğrudan ülke ekonomisine zarar verir. Almanya dahil olmak üzere otomotiv sektörüne bağlı birçok ülke benzer durumdan etkilenmekte.

Temiz enerjiye adaptasyon süreci, sıkı düzenlemeler, dijitalleşme, otonom sürüş teknolojileri, jeopolitik riskler ve küresel ölçekte korumacı politikalar rekabeti kısıtlıyor. Gelişmekte olan ülkeler sahip oldukları mevcut konum avantajlarını artırırken, Avrupa'nın gelişmiş ekonomileri yüksek enerji maliyetleri, karmaşık bürokratik süreçler ve yatırımları kısıtlayan vergi yükü sorunları ile mücadele ediyor. Politikacıların mevcut durumu ciddiye almaması durumunda otomotiv sektöründeki risklerin artmaya devam edeceği öngörülüyor.

Hindistan, serbest piyasa ve stratejik yatırımlar sayesinde küresel çapta en büyük dördüncü otomotiv pazarı haline gelirken, Almanya ve birçok Avrupa ülkesi ekonomik yasaklar ve vergi yükündeki artışlar nedeniyle sahip olduğu cazibeyi yitiriyor. İçten

yanmalı motorlar Çin haricinde gelişmekte olan ekonomilerde büyük paya sahip. Örneğin; İçten yanmalı motorlar Hindistan'da %90, Meksika %92, Brezilya %93 ve Güney Afrika'da %99 oranında bir paya sahip. Başlıca ihracat ülkeleri olarak Almanya ve diğer Avrupa ülkeleri, AB'de içten yanmalı motorun yasaklanması nedeniyle gelişmekte olan ülkelerdeki ihracat pazarını kaybetme riskiyle karşı karşıyadır. Gelişmekte olan ülkelerde talebin başka tedarikçiler tarafından karşılanması Avrupalı ülkelere önemli ölçüde zarar verecektir.

Uzmanlar, Almanya başta olmak üzere Avrupalı ülkeler için aşağıdaki önerileri sunuyor;

1. Teknolojiden bağımsız enerji ve iklim politikaları,
2. Bürokrasiyi azaltma,
3. Göç ve eğitim,
4. Vergi ve harçları düşürme,
5. Küresel ticaret politikalarının revizyonu.

Kaynak: Jens Meyer

Erişim: <https://www.freiheit.org/germany/automotive-industry-driver-prosperity>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Ekonomi, Otomotiv.

7. Trump'ın Tarifeleri ve Küresel Ticaret Sisteminin Çökme İhtimali / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)

ABD Başkanı Trump ikinci kez başkan olarak göreve geldikten sonra bazı sert gümrük tarifelerini uygulamaya koydu. Trump, şubat ve mart aylarında Çin, Kanada ve Meksika'dan yapılan ithalata ek gümrük vergileri uygularken, araba, araba parçaları, alüminyum ve çelik sektörlerine özel ek gümrük vergileri getirdi.

Uzmanlar, Trump'ın getirdiği gümrük tarifelerinin Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) kapsamında inşa edilen ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından güçlendirilen küresel ticaret sistemi için tehdit oluşturduğunu belirtiyorlar. Bu sistem, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası serbest ticareti teşvik ederek küresel ekonominin sürdürülebilir büyümesinde büyük katkı sağladı.

ABD gibi güçlü ve büyük bir ekonominin uluslararası ölçekte belirlenen kuralların dışına çıkması, mevcut sistemin güvenilirliğini ve öngörülebilirliğine zarar vererek küresel ticaretin daralmasına ve durgunlaşmasına yol açabilir. Trump'ın uygulamaya koyduğu gümrük tarifeleri küresel piyasalarda ciddi belirsizliklere yol açarken sadece ticarete değil aynı zamanda yatırım ve üretim alanları dahil olmak üzere ekonomileri olumsuz etkilemekte.

Trump'ın gümrük tarifeleri ile hedeflediği şeyler ticaret açığının azaltılması, üretimin canlandırılması, tarife gelirleri ve ekonomik güvenliğin artırılması vb. unsurlarla çeşitlenmektedir. Ancak gümrük tarifelerindeki artışlar doğrudan fiyatların yükselmesine ve tüketimde azalışa neden olarak ABD ekonomisindeki büyümeyi kısıtlaması muhtemeldir.

Japonya dahil olmak üzere Trump'ın tarifelerine tabi olan ülkelerin ikili müzakere etmek için temasa geçmesi oldukça normal bir durumdur. Japonya gibi küresel ekonomiye katkı sağlayan ülkelerin küresel ticaretin sürdürülebilirliği adına katkıda bulunması gereklidir.

Erişim: <https://www.rieti.go.jp/en/papers/contribution/urata/16.html>

Anahtar Kelimeler: ABD, Japonya, Gümrük Tarifeleri.

8. Küresel Büyüme: Jeopolitik Çekişmeler ve Artan Riskler / Peterson Institute for International Economics (ABD)

Küresel ekonomi, artan ticari gerginlikler ve ABD tarifelerinin neden olduğu belirsizlik ortamında beklentinin üzerinde bir büyüme kaydediyor. Küresel ekonomide büyüme söz konusu olurken önümüzdeki yıl çoğu gelişmiş ülkede ekonomik büyümede yavaşlama bekleniyor. Peterson Uluslararası Ekonomi Enstitüsü'nün analizine göre küresel GSYH'nin 2025 yılında %3,1, 2026 yılında ise %2,9 büyümesi öngörülüyor. 2024 yılında ise küresel büyüme %3,3 seviyesinde gerçekleşmişti.

Enstitü'nün analizinden hareketle bazı büyük ekonomilerin 2025 ve 2026 yıllarındaki büyüme öngörülleri paylaşıldı. ABD'deki büyümenin 2025 yılında %1,9, 2026 yılında ise %1,7 olacağı tahmin ediliyor. Benzer şekilde sırasıyla Avrupa bölgesinde %1,2 ve %0,7, Japonya'da her iki yılda %1,1, Çin'de %4,9 ve %4,5, Hindistan'da %6,7 ve %6,6 ve Rusya'da %0,9 ve %1 olacağı öngörülüyor.

Kaynak: Manuel Orbegozo

ABD'de geçtiğimiz dönemde yaşanan ekonomi politikalarındaki değişiklikler ve yeni tarife uygulamalarının ABD'de iç tüketimi ve üretimi azaltması bekleniyordu ancak teknoloji ve yapay zekâ yatırımları sayesinde ekonomideki kötü gidişat nispeten bu sektörler sayesinde telafi edildi. ABD'de göçmen işçilere yönelik uygulamaların

sertleşmesi ve kısıtlı göçün etkisiyle istihdam piyasası kısmi azalma gösterdi. Uzmanlar, FED'in 2025 yılı sonunda iki kez ve 2026 yılında bir kez olmak üzere faizleri düşüreceği tahmin ediliyor.

Gelişmekte olan ülkeler arasında Çin, ihracatta toparlanma yaşarken, emlak piyasasındaki düşüş sebebiyle olumsuz etkileniyor. Diğer tarafta Hindistan'da güçlü iç talep ekonomik büyümeyi desteklerken, gümrük vergilerinin neden olduğu baskıyı dengeleme çalışıyor. Rusya ekonomisi ise düşük petrol fiyatları ve Batılı ülkelerin uyguladığı mali yaptırımlar nedeniyle zayıf seyrini sürdürüyor.

Erişim: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/global-growth-holds-despite-policy-headwinds-and-rising-risks>

Anahtar Kelimeler: Küresel Büyüme, Ekonomi, GSYH.

B. POLİTİKA

1. Büyük Silah İhracatçıları Filistin'deki Savaşa Nasıl Cevap Verdi? / Stockholm International Peace Research Institute (İsveç)

7 Ekim 2023 tarihinde başlayan ve İsrail'in yoğun şekilde saldırmaya devam ettiği Filistin-İsrail Savaşı birçok Filistinlinin ölmesine neden oldu. Filistin Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre 28 Eylül 2025 tarihi itibarıyla ölen Filistinli sayısı 66.000'i geçerken, yetersiz beslenmeden ölen doğrulanmış ölüm sayısı 369 olarak kaydedildi. İsrail, Filistin'de hastaneleri, okulları ve yardım çadırlarına saldırılar düzenlerken, Birleşmiş Milletler ve diğer yardım kuruluşlarının personellerine de saldırılar düzenledi. İsrail'in Gazze'yi tamamen işgal etme planı Avustralya, Avusturya, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Yeni Zelanda, Norveç, Birleşik Krallık Dışişleri Bakanları ve AB'nin yüksek temsilcileri tarafından şiddetle kınanırken, bunun uluslararası insan hakları hukukuna aykırı olduğu belirtildi.

İsrail, geçtiğimiz son on yılda silah ithalatını önemli ölçüde artırdı. 2020-2024 yılları arasında silah ithalatında 15. sırada yer alan İsrail, küresel silah ithalatında %1,9'luk bir paya sahip oldu. İsrail, bir önceki dönemde (2010-2014) 34. sırada yer alıyordu. İsrail'e 2020-2024 döneminde en çok silah ihracatını gerçekleştiren ülkeler ABD, Almanya ve İtalya oldu.

ABD, 2020-2024 yılları arasında İsrail'in silah ithalatının %66'sını tek başına karşıladı. ABD'nin gerçekleştirdiği ihracat sadece silahla kalmadı, savaş uçağı, zırhlı askeri araçlar, füzeler, gemiler ve hava savunma sistemlerinden oluştu. ABD hükümeti, 2025 yılı Nisan ayında 1948 yılından günümüze kadar İsrail'e 130 milyar doların üzerinde yardım sağladığını belirtti.

Almanya, 2020-2024 döneminde İsrail'in önemli konvansiyonel silah ithalatının %33'ünü karşıladı. Almanya'dan gerçekleştirilen ihracatın %81'ini fırkateynler, %10'unu ise torpidolar oluşturdu. Geriye kalan %8,5 ise zırhlı araç motorları oluşturdu. Almanya Şansölyesi Friedrich Merz, 2025 yılı ağustos ayında Filistin'de kullanılacak askeri

teçhizatların İsrail'e ihracatına izin vermeyeceğini belirtirken aynı zamanda İsrail'in kendini savunma hakkı olduğunu da vurguladı.

Aynı dönemde İtalya, İsrail'in silah ithalatının %1'ini karşıladı. Bunun %59'unu helikopterler, %41'ini ise Almanya'dan ithal edilen fırkateynleri donatacak deniz topları oluşturdu. İtalya Dışişleri Bakanlığı, İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarını kınarken aynı zamanda İsrail'e silah ve mühimmat ihraç etmeye devam etti.

Kaynak: Shutterstock

Erişim: <https://www.sipri.org/commentary/topical-backgrounders/2025/how-top-arms-exporters-have-responded-war-gaza-2025-update>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Savaş, Silah İhracatı.

2. Güç Aracılığıyla Barış: AB'nin Caydırıcılık İçin Füze İhtiyacı / Bruegel (Belçika)

9 Eylül tarihinde Rusya'nın Ukrayna'ya düzenlediği saldırılarda kullanılan İHA'lar Polonya sahasına girdi ve bir kısmı düşürüldü. 19 Eylül tarihinde ise MIG-31K Rus savaş uçakları Estonya hava sahasını ihlal etti. Kritik füzeleri taşıyabilen bu savaş uçaklarının Avrupa sınırlarında dolaşması tedirgin edici. Belarus'da gerçekleştirilen Zapad 2025 tatbikatında

Rusya, Belçika'ya kadar ulaşabilecek hipersonik füzesi Zircon'u test etti. Ayrıca Rusya, Avrupa'nın her yerine ulaşabilecek Oreshnik orta menzilli balistik füze üretimi için Belarus'ta tesis kuracağını açıkladı.

Rusya, uzun süredir çeşitli yaptırımlara maruz kalsa da özellikle askeri mühimmat üretimi ve teknoloji gelişiminde önemli mesafe kaydetti. Rusya'nın yüksek hassasiyete sahip İHA'larının ve gelişmiş füzelerinin sayısı artıyor. Rusya askeri gücünü geliştirirken diğer tarafta AB'ye yönelik tehdit unsurlarını artırıyor. AB, olası füze ve hava saldırılarına karşı hava savunma kabiliyetini güçlendirmelidir. Hali hazırda Avrupa Gökyüzü Kalkanı Girişimi ve AB'yi Yeniden Silahlandırma Stratejisi büyük önem arz etse de bazı açılardan yetersiz görülüyor.

Kaynak: Bruegel

Mevcut durumda AB hava savunma sistemleri reaktif pozisyonudadır ve olası bir füze veya İHA saldırısında etkisiz kalabilir. Bu sebeple mevcut hava savunma sistemlerinin gücü saldıran ülkenin füze ve İHA gücüyle belirlenmekte. İsrail, İran hava savunma sistemlerini etkisiz hale getirip orada önemli operasyonlar yürüttü. Ancak Rusya bir İran değildir. Rusya; önemli hava savunma sistemleri, füzeler, İHA'lar ve modern savaş tecrübesine sahip bir güçtür. Almanya'nın 300 patriot füzesi sipariş etme planı Rusya'nın askeri araç ve mühimmat üretim gücü ve kapasitesi ile kıyaslandığında yetersiz kalacağı düşünülüyor.

AB, Rusya'ya karşı bir operasyon yürütecekse bunu tıpkı Ukrayna'nın yaptığı gibi uzun menzilli ve füze taşıyabilen İHA'lar ile gerçekleştirmesi daha mantıklı görülüyor. İHA'lar ile Rusya'nın kritik altyapıları ve tesisleri vurularak önemli avantaj sağlanabilir. Bu sebeple AB, kendi güvenliğini sağlamak adına uzun menzilli füze ve İHA gücünü artırmalıdır.

Erişim: <https://www.bruegel.org/first-glance/peace-through-strength-why-europe-needs-missile-deterrent>

Anahtar Kelimeler: AB, Füze, Rusya.

3. Türkiye – Suriye İlişkileri: Uzun Dönem İş Birliği Çıktıları / Italian Institute for International Political Studies (İtalya)

Heyet Tahrir el-Şam'ın (HTŞ) Suriye yönetimine geçmesi birçok soruyu gündeme getirdi. Yeni Suriye yönetimi komşu ve diğer ülkeler tarafından kabul görecekti miydi? Dışişleri Hakan Fidan, Esad yönetimi gittikten sonra verdiği bir demeçte HTŞ'nin bir süredir Türkiye ile görüşme halinde olduğunu ve Türkiye'ye IŞİD ve El-Kaide bağlantıları hakkında istihbarat sağladığını belirtti.

8 Aralık 2024 tarihinde Hakan Fidan, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Kaja Kallas, İtalya, Fransa, Çekya, Pakistan, Letonya ve Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlarıyla görüşerek devrimci güçlerin tanınması üzerine görüşme gerçekleştirdi. Daha sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan, önce NATO Genel Sekreteri Mark Rutte ve sonra Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, İtalya Başbakanı Meloni, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve dönemin Almanya Şansölyesi Scholz ile görüşerek Suriye meselesinde destek olunmasını istedi.

Suriye Arap Birliği'ne yeniden kabul edildikten bir buçuk yıl sonra ülkenin yeni Dışişleri Bakanı Esad eş Şeybani'nin zirveye katılması tarihi bir an olarak ifade edildi. Şam'daki Türkiye Büyükelçiliği ve Halep'teki Başkonsoloslugu yeniden açıldı ve THY'nin Şam uçuşları tekrar başladı.

Türkiye ve Suriye arasından üst düzey ziyaretler ve görüşmeler sürüyor. İki ülke arasında ticaretten sivil havacılığa, sağlıktan enerji, eğitim ve birçok alanda ikili ilişkiler artarak devam ediyor. Türkiye'nin en önemli önceliklerinden birisi Suriye'de stabil bir yönetim ve güvenlidir. Bu hususta Türkiye, DEAŞ ile mücadele kapsamında Suriye, Lübnan, Irak ve Ürdün ile karşılıklı iş birliği yapıyor.

Türkiye Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, Suriye ile deniz yetki anlaşması yapılmasının önemli bir adım olduğunu ve ilerleyen süreçte hidrokarbon arama ve çıkarma alanında da iş birliği yapılabileceğini dile getirdi. Ayrıca, Suriye'de havaalanları, limanlar, demiryolları ve altyapıları yeniden inşa etme ve iyileşme çalışmalarının başlayacağını vurguladı.

Kaynak: ISPI

2025 yılı mayıs ayında iki Türk şirketi, bir Amerikan ve 1 Katarlı şirket Suriye ile doğalgaz ve güneş enerji santrali inşası içeren 7 milyar dolarlık bir anlaşma imzaladı. 2025 yılının ilk dört aylık döneminde Türkiye'nin Suriye'ye gerçekleştirdiği ihracat bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %36,7 artışla 669 milyon dolar oldu. Aynı dönemde Türkiye'den Suriye'ye karayolu taşımacılığı %60 oranında artış gösterdi.

Türkiye, Suriye’de ekonomi ve güvenliğin yanı sıra sağlık alanında da iş birliğini genişletmeyi hedefliyor. Türkiye ve Suriye Sağlık Bakanlıkları arasında imzalanan anlaşmaya göre Halep ve Şam’da yeni sağlık tesisleri kurulacak. Eğitim konusunda Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı Suriye’deki okulları onarıp mevcut müfredatı geliştirerek ülkedeki eğitimi destekleyeceğini vurguladı.

Erişim: <https://www.ispionline.it/en/publication/turkey-syria-relations-the-outcome-of-long-term-cooperation-218440>

Anahtar Kelimeler: Suriye, Türkiye, İş Birliği.

4. Macron İstifa Eden Lecornu’yu Yeniden Başbakan Olarak Atadı / NPR (ABD)

Fransa’da göreve gelen Başbakan Sebastien Lecornu kısa süre içerisinde istifa ederken, Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Lecornu’yu yeniden Başbakan olarak atadı ve kendisinden ülkedeki siyasi çıkmaza son vermek adına hükümeti kurma ve bütçe hazırlıkları yapma çağrısında bulundu. Lecornu’nun yeni kurulan hükümette yaşanan iç çekişmeler nedeniyle istifa ettiği belirtildi. Ülkede devam eden ekonomik zorluklar ve artan borç oranı siyasi krizi derinleştirirken AB genelinde endişeye neden oluyor. Lecornu, 2027 yılına kadar görev süresi bulunan Macron’un siyasi anlayışını canlandırma adına son şans olarak görülüyor.

Fransa’da siyasi krize neden olan diğer bir önemli konu ise artan borçlar oldu. 2025 yılının ilk çeyreği sonunda Fransa’nın borcu GSYH’nin %114’üne denk gelen 3,34 trilyon avro oldu. Ayrıca, Ulusal İstatistik Bürosu’nun yayınladığı verilere göre Fransa’da fakirlik oranı 2023 yılında %15,4’e ulaşarak 1996 yılından sonra ilk kez rekor kırdı.

Fransa’da iki büyük muhalefet partisinden Ulusal Birlik, Macron’un yeni bir parlamento seçimi düzenlemesini isterken Fransa Boyun Eğmez Partisi istifa etmesini istiyor. Lecornu’nun olası bir güvensizlik oylamasından kaçınmak için muhalefet ile uzlaşma yoluna gidecek veya Macron’un en önemli politikalarından biri olan emeklilik reformundan vazgeçmesi gerekecek. Ülkede kitlesel protestolara neden olan ve sessiz

sedasız parlamentodan geçirilen bu reformda, emeklilik yaşı kademeli olarak 62'den 64'e çıkıyor. Bu reform özellikle muhalefet partileri tarafından iptal edilmek isteniyor.

Kaynak: Michel Euler

Erişim: <https://www.npr.org/2025/10/10/g-s1-93066/france-government-prime-minister-lecornu-macron>

Anahtar Kelimeler: Fransa, Başbakan, Macron.

5. Yeni Bir Afgan Savaşı / Observer Research Foundation (Hindistan)

Afganistan'ın başkenti Kabil'e ve Doğu Afganistan'da bazı bölgelere yönelik hava saldırıları gerçekleşti. Saldırılarda savaş uçakları mı yoksa İHA'ların mı kullanıldığı henüz netlik kazanmadı. Pakistan'ın, Erbil'deki Tehrik-i Taliban Pakistan (TTP) liderlerine yönelik saldırılar düzenlediği düşünülüyor. Bazı kaynaklar saldırılarda ABD'nin de rolü olduğunu iddia ediyorlar.

Pakistan, daha önce Afganistan'daki terör hedeflerine defalarca saldırı düzenledi ancak ilk defa Afganistan'ın kalbinde bir saldırı yaparak dikkatleri üzerine çekti. Önceki saldırılar

Taliban tarafından önemsizleştirilerek kamuoyunda tartışılması engellendi. Ancak bu saldırının kolay kolay önemsizleştirilemeyeceği düşünülüyor. Afganistan'ın nasıl bir tepki veya karşılık vereceği tartışılıyor. Fakat, yeteri kadar tepkinin verilmemesi Afganistan yönetiminin meşruiyetini ciddi şekilde zedeleyecektir. Afganistan güçlü hava kuvvetlerine ve etkili hava savunma sistemlerine sahip olmadığı için Pakistan saldırılarını durduramadı.

TTP üyeleri ve diğer gruplar Pakistan içinde faaliyet gösterdiklerini iddia ederken diğer tarafta Afganistan yönetimi bunun Pakistan'ın sorunu olduğunu belirtiyor ve yaşanan olaylardan kendilerinin sorumlu tutulmaması gerektiğini dile getiriyor. İlerleyen süreçte bölgedeki ittifakların ve dinamiklerin bu saldırı ve devamında yaşanabilecek olaylar tarafından değişebileceği öngörülüyor.

Kaynak: ORF

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/a-new-afghan-war>

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Pakistan, Saldırı.

6. Filistin’de Barış Anlaşması ABD, Katar, Türkiye ve Mısır Tarafından İmzalandı / I24 News (İsrail)

İsrail’in Filistin’e yönelik saldırılarını bitirme ve bir barış anlaşması imzalama adına birçok dünya lideri Mısır’daki Barış Konferansı’na katıldı. Konferansa ev sahipliği yapan Mısır Cumhurbaşkanı Sisi, Trump için “Ortadoğu’da barışı sağlayabilecek tek kişi” dedi. Barış Konferansı pazartesi akşamı Mısır’ın Şarm el-Şeyd kentinde ABD, Katar ve Türkiye’nin öncülüğünde İsrail ile Hamas arasında ateşkes anlaşmasının imzalanması ile başladı. Trump, Barış Konferansı’na katılmadan önce İsrail’e giderek İsrail Meclisi Knesset’te konuşma yaptı. Konuşmanın ardından Barış Konferansı için Mısır’a giderek ateşkes anlaşmasını Cumhurbaşkanı Sisi, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Katar Emiri Temim bin Hamad es-Sani ile imzaladı.

Kaynak: Anadolu Agency / AFP

Trump, Konferansta yaptığı konuşmada “Ortadoğu için harika bir gün, Ortadoğu Üçüncü Dünya Savaşı’nın çıkabileceği bir yer ama artık varılan anlaşma ile bu mümkün değil” dedi. Ayrıca, bölgedeki süreci denetlemek üzere Mısır’ın dahil olduğu bir “Barış Konseyi”

kurulmasının önemine dikkat çekti. İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Barış Konferansı'na katılmak istediği ancak Türkiye ve İspanya başta olmak üzere birçok ülke liderinin bu duruma karşı çıktığı ifade edildi.

Erişim: <https://www.i24news.tv/en/news/israel-at-war/artc-trump-erdogan-and-the-emir-of-qatar-sign-gaza-ceasefire-agreement>

Anahtar Kelimeler: ABD, Barış, Ortadoğu.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

C. ÇEVRE

1. FAO Gıda Fiyat Endeksi Eylül Ayında Düşüş Gösterdi / Food and Agriculture Organization of the United Nations (İtalya)

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün yayınladığı son rapora göre Küresel Gıda Fiyatları Endeksi şeker ve süt ürünlerinin fiyatındaki düşüşün etkisiyle kısmen geriledi. Aylık olarak takip edilen endeks eylül ayında bir önceki aya kıyasla 129,7 puandan 128,8 puana geriledi. Eylül ayında gerçekleşen puan geçen seneye kıyasla 3,4 puan artış gösterdi. FAO Tahıl Fiyat Endeksi ise eylül ayında 0,6 puan azaldı. Uluslararası buğday fiyatları talepte azalma ve önemli buğday üreticisi ülkelerde hasat sorunları nedeniyle geriledi. Küresel mısır fiyatları da düşüş yaşadı. FAO Pirinç Fiyat Endeksi ise Filipinler ve Afrika'nın satın alma emirlerini azaltması ile %0,5 oranında geriledi.

FAO Bitkisel Yağ Fiyat Endeksi eylül ayında palmye yağı ve soya fasulyesi yağında yaşanan fiyat düşüşü ile %0,7 puan geriledi. FAO Et Fiyatı Endeksi ise %0,7 oranında artış göstererek yeni bir rekor kırdı. Süt fiyat endeksi eylül ayında %2,6 gerilerken, şeker fiyat endeksi %4,1 azalarak 2021 yılı mart ayından sonra en düşük seviye olarak kaydedildi.

Kaynak: Heriberto Araujo

Küresel tahıl üretimi geçen yıla kıyasla %3,8 artarak 2.971 milyon tona ulaştı. ABD’de mısır, Avustralya’da buğday ve Hindistan’da pirinç üretiminde kayda değer artışlar bekleniyor. 2025-2026 döneminde küresel tahıl kullanımının 2.930 milyon tona yükselmesi ve hem hayvansal tüketim hem de insan tüketimi için arzın bol olması bekleniyor. Küresel tahıl stoklarının 2026 yılının sonuna doğru 900,2 milyon tona, dünya pirinç rezervlerinin ise rekor seviyeye ulaşması öngörülüyor. FAO, uluslararası tahıl ticaretinde yıllık %2,5 oranında bir artış bekliyor.

Erişim: <https://www.fao.org/newsroom/detail/fao-food-price-index-declined-slightly-in-september/en?gfgfgf>

Anahtar Kelimeler: Tahıl, Gıda, Endeks.

2. AB ve Elektrikli Araçlar / Centre for European Policy Studies (Belçika)

AB’nin 2050 yılına kadar iklim nötr olma planı etkisini şimdiden sokaklarda artan elektrikli araç sayısı (EV) ile gösteriyor. EV’lerin artış göstermesi ile bölgedeki şarj istasyonlarının sayısında da ciddi artış yaşanıyor. Elektrikli binek araçlar ve elektrikli otobüsler düşük karbonlu mobiliteye geçiş sürecinde önemli bir rol oynuyor. Ancak, AB’de 2024 yılındaki EV tescil sayısının bir önceki yıla kıyasla azalması bazı endişelere yol açıyor. AB’de “Fit for 55” politikalarına uyum sağlamak adına 2024 yılında 1,5 milyon elektrikli araçtan 2030 yılında 6 milyonun üzerinde elektrikli araca ulaşılması bekleniyor. Ancak bu hedeflere erişebilmek adına tüketicilerin 2025 yılında önceki yıla kıyasla 66 ila 95 milyar avro daha fazla harcaması gerekiyor.

Elektrikli araç dönüşümde asıl iş EV almak değil. EV konusunda maliyetleri ve gelirleri düzenlemek, tedarik zincirini programlamak ve yeni dinamikleri oluşturmak önem arz ediyor. Küresel elektrikli araç görünümüne baktığımızda AB’li üreticilerin elektrik araç pazarındaki payı 2015 yılında %80 iken, 2023 yılında %60’a geriledi. Ancak, Çinli üreticilerin elektrikli araç pazarındaki payı ise 2015’te %5’ten %15’e yükseldi. Almanya’da otomotiv sektöründe yaşanan yüksek sayıda işten çıkartmalar sorunları daha da derinleştiriyor.

AB’de elektrikli araç pillerinin tedarik zinciri oldukça sıkıntılıdır. 2020 yılında elektrik araç maliyetinde pilin oranı yaklaşık olarak %40 seviyesindeydi. Ancak uzmanlar, önümüzdeki süreçte 2030 yılına kadar pil maliyetinin %30’a kadar düşmesi bekleniyor. AB pil sektöründeki sıkıntılar devam ediyor. AB’de pil üretim maliyeti Çin’e kıyasla yaklaşık %20 daha fazladır. AB yerli pil talebini kendi imkanları ile karşılayabilmek için 2030 yılına kadar 380 milyar dolar yatırım yapması gerekiyor. Elektrikli araçlara geçiş sürecinde en önemli etkenlerden birisi de EV’lerin satış fiyatları. Araştırmalara göre AB’de tüketicilerin elektrikli araçlar için ödemeye razı oldukları miktar ortalama 20.000 avrodur. Ancak, mevcut maliyetler göz önüne alındığında AB’de kompakt bir EV’nin asgari satış fiyatının yaklaşık 45.000 avro olduğu hesaplandı.

AB politikacılarının önündeki önemli zorluklar EV fiyatlarının yüksek olması ve EV’ye geçiş sürecindeki sorunlardır. Bu süreci sağlıklı şekilde gerçekleştirecek, AB’nin rekabet gücünü ve istihdamını koruyacak yollar bulunmalıdır. AB’de pil üretiminin desteklenmesi, teknolojik inovasyonların adapte edilmesi ve sektörün ihtiyaç duyduğu kritik minerallere ulaşımının güvence altına alınması elzemdir.

Kaynak: DeepAI

Erişim: <https://www.ceps.eu/when-it-comes-to-electric-vehicles-the-eu-is-still-trying-to-find-the-right-recipe/>

Anahtar Kelimeler: AB, Elektrikli Araçlar, Çin.

3. Tedarik Zincirleri Aşırı Hava Koşulları Nedeniyle Tehlike Altında / KIEL Institute (Almanya)

İklim değişikliği etkilerinin ve aşırı hava olayları şiddetinin giderek artması küresel tedarik zincirlerini tehdit ediyor. Örneğin, su kıtlığının yaşanması bazı üretim süreçlerini ve endüstrileri etkilerken, diğer tarafta sel baskını ve afetler limanlara ve transit rotalara zarar verebiliyor. Hükümetler, kritik altyapıları olası doğal afet ve benzer olaylara karşı daha da güçlendirebilir ve iklim değişikliği etkilerine yönelik kapsamlı, uygulanabilir politikalar belirleyebilir. İklim değişikliği üzerinde en büyük risklerden birisi de ihracat yasaklarıdır. Hava koşullarına bağlı olarak hasat sürecinde sorunların yaşanması ülkeler tarafından tarımsal ürünlere ihracat yasağı getirilmesine sebep olabilir.

Ülkelerin tarımsal ürünlere ihracat yasağı koyması küresel çapta fiyat artışlarına neden olarak enflasyonun artmasına katkıda bulunabilir. Örneğin, 2007-2008 döneminde pirinç hasadında yaşanan sıkıntılar küresel çapta pirinç fiyatını altı ay içerisinde üç kat artırdı. Hükümetler çoğu zaman üreticilerin zarar görmüş tesisleri ve altyapıları için sübvansiyon ve sigorta ödemeleri yaparak üreticileri desteklemektedir. Ancak uzmanlar, devletlerin ulusal ve uluslararası tedarik zincirlerini koruma adına sübvansiyon desteklerini yüksek seviyeye çıkarmasının diğer tarafta özel sektörün yatırım yapma isteğini azaltabildiği hususuna dikkat çekiyorlar.

Erişim: <https://www.kielinstitut.de/publications/news/supply-chains-under-pressure-from-extreme-weather/>

Anahtar Kelimeler: Doğal Afetler, İklim Değişikliği, Tedarik Zinciri.

4. 2025 Yılında Fransa'nın Sera Gazı Emisyonları %2,4 Düşecek / Rexecode (Fransa)

Rexecode'un sektör tabanlı analizine göre Fransa'da sera gazı emisyonları 2025 yılında %2,4 oranında azalacak ve GSYH büyümesi %0,7 olarak gerçekleşecek. Ekonomideki karbonsuzlaşma sürecinin devam ettiği ancak 2030 ve 2050 iklim hedeflerine

ulaşabilmek için mevcut azaltımın iki kat artması gerektiği bildiriliyor. Emisyondaki bu düşüş, enerji krizinin yaşandığı 2022 yılı (-%3,9) ve 2023 yılına (%-6,8) kıyasla oldukça düşük seviyede kaldı.

Fransa'da elektrikli araç satışları yavaş yavaş artmada devam ederken 2025 yılında yeni kaydolan araçların %18,3'ünü elektrikli araçlar oluşturdu. Bu oran 2024 yılında %17,6 seviyesindeydi. Elektrikli araç satışlarının düşük seviyede kalması toplam sera gazı emisyonunu azaltmada küçük bir etki gösteriyor.

Fransa'da elektrik üretiminde fosil yakıtla çalışan termik santrallerin payı da azalmaya devam ediyor. Fosil yakıtlarla çalışan termik santrallerden elektrik üretimi %3 azalarak 12,1 TWh olarak gerçekleşti. Diğer tarafta güneş enerjisinden elektrik üretiminde artış yaşandı. Elektrik üretiminde fosil yakıt kullanımı ve dönemsel enerji talebindeki düşüşler emisyonların azalmasına katkı sağladı.

Erişim: <https://www.rexecode.fr/competitivite-croissance/reperes-de-politique-economique/les-emissions-de-gaz-a-effet-de-serre-de-la-france-baisseraient-de-2-4-en-2025-selon-nos-dernieres-previsions-economiques>

Anahtar Kelimeler: Fransa, Emisyon, Fosil Yakıtlar.

5. AB'de Hidrojen Üretimi Gemiyle İthal Etmekten Daha Ucuz / Institute of Energy Economics at the University of Cologne (Almanya)

Enerji Ekonomisi Enstitüsü'nün yaptığı son hesaplamalara göre Almanya'da mevcut hidrojen üretim maliyeti, MWh başına 240 avro civarında olurken bu maliyetin 2030 yılına kadar MWh başına 200 avroya kadar düşmesi bekleniyor. Ancak, boru hatları ile yeşil hidrojenin Avrupa'dan veya Kuzey Afrika'dan ithal edilmesi orta vadede yurtiçi üretime kıyasla daha uygun gelmekte (MWh/ 150-170 avro). Ancak, hidrojenin gemi ile ithal edildiği durumda ortalama maliyet MWh başına 250 ila 300 avro arasındadır.

AB, 2030 yılına kadar hidrojen talebinin yaklaşık yarısını ithal etmeyi planlıyor. Almanya, 2030 yılında hidrojen ihtiyacının %50 ila %70'lik kısmını ithal edeceğini öngörüyor.

Yapılan maliyet analizine göre Almanya'nın hidrojen üretim maliyetinin 2030 yılında MWh başına yaklaşık 200 avro olması bekleniyor.

Kaynak: EWI

Erişim: <https://www.ewi.uni-koeln.de/en/news/hydrogen-production-in-the-eu-is-cheaper-than-imports-by-ship/>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Hidrojen, İthalat.

D. SOSYAL

1. Birleşik Krallık'ın Dijital Hastane Planı / The Register (Birleşik Krallık)

İngiltere hükümeti, ülkedeki hastanelere alternatif olacak şekilde hastalara çevrimiçi randevu hizmeti verecek “Dijital hastane” hizmetini duyurdu. Ancak bazı uzmanlar dijital hastanede görevlendirilecek personelin nasıl bulunacağı ve özellikle dijital hizmetleri kullanamayan hastalar için zor olup olmayacağı konusunda endişeliler.

Uygulama vasıtasıyla belirli türde rahatsızlığa sahip hastalar NHS (Ulusal Sağlık Hizmetleri) uygulaması aracılığıyla çevrimiçi randevu alabilecek, daha sonra tahlil, test, tarama vb. uygulamalara gerek duyulduğunda yerel sağlık merkezlerine başvuracaklar. İngiltere’de NHS sistemi, özellikle durumu acil olmayan hastalar için ciddi bekleme süreleri ile bilinmekte. Yapılan araştırmalar sonucunda NHS sisteminde temmuz ayında 6,25 milyon kişinin tedavi görmek için beklediği, bunların 2,78 milyonunun 18 haftadan uzun süredir, 191.600 kişinin ise bir yıldan fazladır beklediği ortaya çıktı.

Dijital hastane ile bu bekleme sürecinin azaltılması ve halkın yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi planlanıyor. NHS, dijital hastanenin 2027 yılından itibaren ilk üç yıllık dönemde 8,5 milyon hastaya çevrimiçi randevu vermesini öngörüyor.

Erişim: https://www.theregister.com/2025/10/01/nhs_online/

Anahtar Kelimeler: Birleşik Krallık, Hastane, Sağlık.

2. Çin Yabancı Yetenekleri Çekmek İçin Yeni Bir Vize Programı Başlattı / Asia Pasific Foundation of Canada (Kanada)

Çin, 1 Ekim tarihinde mühendislik, matematik, teknoloji ve bilim (STEM) alanlarında yetenekli yabancı kişileri ülkeye çekmeyi amaçlayan “K vizesi” adlı yeni bir vize programını başlattı. Halihazırda Çin’de 12 farklı vizenin bulunduğu ve yeni K vizesi ile ileri düzeyde yetenekli, önemli alanlarda çalışmalar yapmış, araştırma veya eğitim geçmişine

sahip kişilerin herhangi bir sponsor işveren olmadan akademik değişim programı veya iş kurma amacıyla Çin’de çalışmalarına olanak sağlanacak.

K vizesinde başvuru sahiplerinin ilgili Çin makamlarına gerekli belgeleri eksiksiz şekilde sunmaları beklenirken, alacakları vize ile ülkede ne kadar süre kalabilecekleri konusunda net bir açıklama yapılmadı. Ayrıca, kalıcı oturma izni veya vatandaşlık edinebilme ile ilgili süreçlere dair bilgi verilmedi. K vizesinin duyurulması Çin’e önemli ölçüde ziyaretçi çekmeyi amaçlayan bir planın parçası. 2025 yılı temmuz ayı itibarıyla Çin, 75 ülkenin vatandaşlarına tek taraflı vizesiz giriş veya karşılıklı vize muafiyeti imkânı sunuyor.

ABD, yabancı yeteneklere daha fazla engel koyarken diğer tarafta Çin, yabancı yeteneklere, küresel sermayeye ve uzmanlığa kapısını açıyor. K vizesinin duyurulması tam da ABD’de H-1B vizesinde yapılan önemli değişiklikler ile aynı döneme denk geldi. H-1B vizesinin 100.000 dolara çıkartılması ülkedeki yabancı işgücünün alternatif ülkelere kaymasına neden olabilir. Çin’in K vizesi özellikle ABD’deki yabancı yeteneklerin Çin’e yönelmesiyle sonuçlanabilir.

Kaynak: Asiapacific

Erişim: <https://www.asiapacific.ca/publication/china-launches-new-visa-program-attract-foreign-talent>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin, Vize.

3. İsrail-Filistin Savaşında Geçen İki Yılın Sağlık Verileri / Council on Foreign Relations (ABD)

İsrail'in, şiddetini her geçen gün artırarak on binlerce Filistinlinin ölmesine sebep olduğu saldırılarını durdurmaya yönelik çeşitli ülkeler aracılığıyla barış görüşmesi yapıldı ve anlaşma sağlandı. Saldırlardan geriye binlerce insanın acısı, ölümü, hastalıklar, çökmüş altyapı ve yıkılmış bir bölge kaldı.

Birleşmiş Milletler Çocuk Ölüm Oranı Tahmin Grubu'na göre 5-14 yaş arası çocuklarda ölüm oranı 2022 yılına kıyasla 2023 yılında yaklaşık dokuz kat artış gösterdi. Airwas'ın verilerine göre sadece ilk saldırıların başladığı gün ve takip eden üç haftalık süreçte 1.900'ü çocuk olmak üzere yaklaşık 5.000 sivil hayatını kaybetti. Filistinli çocuklar saldırıların yanı sıra yardımların ve tıbbi malzemelerinin ulaşmaması nedeniyle açlık, yetersiz beslenme ve hastalık gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldı. Çocuk ölümlerindeki sayının artışı bu sıkıntılar önemli rol oynadı.

Kaynak: Ramadan Abed

Savaşın başladığı günden günümüze kadar birçok yardım malzemesi ve tıbbi ihtiyaçlar yardım tırları aracılığıyla bölgeye ulaşmak için yola çıktı ancak İsrail tarafından girişleri engellendi. Sadece bir yardım kutusunun Mısır'dan Filistin'e ulaşması dört ila beş hafta sürdüğü bildirildi. Bölgedeki Filistinliler elektrik kesintileri, altyapı tahribatı ve susuzluk gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldı.

Kıtlık İnceleme Komitesi, Filistin’de kıtlığın yaşandığını, gıda, sağlık malzemeleri ve su yardımı sağlanmadığı takdirde bölgedeki ölümlerin dramatik şekilde artacağı uyarısında bulundu. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), İsrail’in yoğun saldırıları sebebiyle Gazze’deki 36 hastanenin sadece 14’ünün sağlık hizmeti sunabildiğini bildirdi. Ayrıca WHO, bölgede 42.000 kişinin sakat kalacak şekilde yaralandığını açıkladı. Birleşmiş Milletler, İsrail saldırılarında 1.722 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğini açıkladı.

Erişim: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/two-years-of-the-gaza-war-in-three-health-charts>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Savaş, Sağlık.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

E. TEKNOLOJİ

1. TikTok'un Satışı Müttefikleri Tedirgin Ediyor / Chatham House (Birleşik Krallık)

Çin tarafından kontrol edilen TikTok uzun süredir devam eden görüşmelerin ardından çoğunluğu ABD'li şirketlerin oluşturduğu Oracle, Silver Lake ve Fox Corp. tarafından karmaşık bir sistem ile yönetilecek. Oracle'ın öncülüğünde kabul edilen anlaşma, ABD'li şirketlere yaklaşık olarak %65 oranında pay sahipliği sağlıyor. ByteDance ve diğer Çinli yatırımcılar ise %20'den daha az bir paya sahip. Yapılan anlaşma özellikle Beyaz Saray'da önemli bir zafer olarak gösteriliyor.

Uzmanlara göre TikTok sahipliğinde ABD çoğunluğunun artması güzel bir gelişme ancak bu ve benzeri platformların ABD demokrasisine ve ulusal güvenliğine yönelik tehditleri ortadan kaldırma adına yeterli değildir. Platformun ABD lisansı altında çalıştırılması kullanıcı verilerinin ABD'de depolanmasına olanak sağlayacak ve Çin'in kullanıcılar üzerindeki olası etkileri azaltacaktır. ABD'de genç nüfusun %63'ünün TikTok kullandığı belirtiliyor. Ayrıca, her beş Amerikalıdan biri düzenli şekilde haber takibini TikTok üzerinden yapıyor.

Uzmanlar ve politikacılar uzun süredir TikTok'un politik bir silah haline gelebileceği uyarısında bulunuyordu. Bu endişenin arkasında büyük oranda Çin'in TikTok verilerine doğrudan erişebilmesi ve bu verileri yanlış bilgi yayma ve manipülasyon olarak kullanabileceği yer almaktaydı. Ancak şimdi TikTok'un ABD tarafından kontrol edilmesi benzer endişeleri ve bu sefer "ABD verilere ulaşarak yanlış bilgi yayma ve manipülasyon olarak kullanır mı?" sorusunu gündeme getirdi.

Çin, TikTok meselesinin Başkan Trump tarafından bir pazarlık aracı olarak kullanıldığını ve kendilerine yönelik kısıtlama ve vergi oranları üzerinden TikTok'un satılmaya zorlandığını dile getirdi. Şimdi ABD müttefiki ülkeler ise benzer şekilde kendilerinin adil olmayan anlaşmalara zorlanacakları ve kendi varlıklarının tehlike altına gireceği konusunda büyük endişe yaşıyor.

Birleşik Krallık tarafına bakıldığında, Trump'ın ikinci dönemi sonrası ilk ikili görüşmede imzalanan refah anlaşması ile Birleşik Krallık'ı ABD'nin önde gelen teknoloji şirketleri ile yakınlaştırdı. Oracle'ın Birleşik Krallık'ta 5 milyar dolarlık yapay zekâ yatırımını taahhüt etmesi önemli bir gelişme oldu. ABD'li şirketlerin Birleşik Krallık'ın teknolojik altyapısına entegre olması olumlu görünse de ortaya çıkan en önemli soru ileride bu entegrasyonun çıkarları ile Birleşik Krallık'ın politikaları uyuşmaz ise neler olabilir?

Kaynak: Thomas Coex

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/10/tiktok-transfer-raises-worrying-questions-allies-uk>

Anahtar Kelimeler: ABD, TikTok, Teknoloji.

2. Google Hindistan'da 15 Milyar Dolarlık Yapay Zekâ Veri Merkezi Yatırımı Yapacak / Reuters (Birleşik Krallık)

Google, dünyanın en kalabalık ülkesi Hindistan'a şimdiye kadarki en büyük yatırım olacak şekilde ülkenin güneyinde yer alan Andhra Pradesh eyaletinde yapay zekâ veri merkezi kurmak için 15 milyar dolar yatırım yapacağını duyurdu. Küresel çapta yapay zekâ kullanımı ve teknoloji şirketlerinin yapay zekâ hizmetlerine olan talebindeki artış

sebebiyle Google, bu yıl içerisinde veri kapasitesini artırmak adına 85 milyar dolar yatırım yapacağını taahhüt etti.

Google Cloud CEO'su Thomas Kurian, Yeni Delhi'de gerçekleşen etkinlikte yaptığı konuşmada, burada kurulacak veri merkezinin beş yıl içerisinde tamamlanacağını ve bu yatırımla beraber küresel çapta 12 farklı ülkede bulunan yapay zekâ veri merkezlerinin entegre olacağını vurguladı. Andhra Pradesh eyalet hükümeti ise kurulacak yeni merkezin 188.000 kişiye istihdam sağlayacağını öngörüyor.

Kaynak: Francis Mascarenhas

Erişim: <https://www.reuters.com/world/india/google-invest-10-billion-data-centre-south-india-2025-10-14/>

Anahtar Kelimeler: Google, Hindistan, Yapay Zekâ.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Belfer Center for Science and International Affairs

İran'ın Nükleer Gücü

Çevrimiçi Etkinlik (27.10.2025)

İsrail ve İran arasında on iki gün süren çatışmaların ardından İran'ın mevcut nükleer kapasitesi ve operasyonel hareketliliği merak konusu oldu. İran'ın kritik nükleer tesisleri çatışma esnasında kısmi zarar gördü. Etkinlikte, yaşanan saldırıların ardından bu tesislerin durumu, nükleer üretim, işleme kapasiteleri ve yönetimi tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/iranian-nuclear-rollercoaster>

2. World Resources Institute

2025 Yılında İklim Eylemi

Çevrimiçi Etkinlik (28.10.2025)

Küresel çapta temiz enerjiye geçiş süreci oldukça zor görünse de rekor kıran yeşil enerji yatırımları ve özel sektör iklim finansmanındaki artış dönüşümün hala mümkün olduğunu gösteriyor. Etkinlikte, temiz enerjiye geçiş süreci ve ülke taahhütlerini gerçekleştirme adına bir yol haritası üzerine görüş alışverişi yapıp sıkıntılı süreçler üzerine tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.wri.org/events/2025/10/state-climate-action-2025>

3. Chatham House

Suudi Arabistan-Pakistan Savunma Paktı ve Bölgesel Güvenlik

Çevrimiçi Etkinlik (30.10.2025)

Suudi Arabistan ve Pakistan arasında yakın zamanda imzalanan savunma paktı hem Ortadoğu'da hem de Güney Asya'da büyük önem arz ediyor. Riyad ve İslamabad arasındaki askeri iş birliğini derinleştiren anlaşma küresel çapta artan jeopolitik riskler ve rekabet döneminde bölgenin güç dengesini yeniden şekillendirebilir. Etkinlikte, yapılan anlaşmanın bölge güvenliği ve jeopolitikası üzerine etkileri tartışılacak.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/events/all/open-event/saudi-pakistan-defence-pact-what-are-implications-regional-power-and-security>

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**